

NORGES HØYESTERETT

Den 20. juni 2019 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Matningsdal, Matheson og Kallerud i

HR-2019-1181-U, (sak nr. 19-093350STR-HRET), straffesak, anke over kjennelse:

A (advokat Espen Wangberg)

mot

Påtalemyndigheten (politivadokat Janne Østvang Skille)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder videre anke over lagmannsrettens kjennelse om forlengelse av varetektsfengsling.
- (2) A ble 6. mars 2019 blant annet tiltalt for overtredelse av straffeloven § 283, jf. § 282 og § 375 annet ledd bokstav a. Ved Hallingdal tingretts dom 10. mai 2019 ble han dømt til fengsel i to år. Han ble også dømt til å betale erstatning og oppreisning til de fornærmede. A har anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Ankeforhandling er ikke berammet.
- (3) A ble første gang fengslet ved Drammen tingretts kjennelse 16. april 2019. Fengslingen var begrunnet i gjentakelsesfare. As anke ble forkastet ved Borgarting lagmannsretts kjennelse 17. april 2019. Fengslingen er senere forlenget. Ved Ringerike tingretts kjennelse 7. juni 2019 ble fengslingsfristen satt til 5. juli 2019.
- (4) A anket til Borgarting lagmannsrett, som 14. juni 2019 forkastet anken.
- (5) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen og saksbehandlingen. Det er blant annet anført at lagmannsretten ikke har vurdert spørsmålet om forholdsmessighet utover en generell henvisning til straffeprosessloven § 170 a. Det er en saksbehandlingsfeil at lagmannsretten ikke har vurdert dette nærmere, og dette kan ha virket inn på avgjørelsens innhold.
- (6) *Påtalemyndigheten* anfører blant annet at lagmannsretten har foretatt en tilstrekkelig vurdering av forholdsmessigheten ved fortsatt fengsling.
- (7) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at ankeutvalget bare kan prøve lagmannsrettens saksbehandling og generelle lovtolking, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd.

- (8) Det fremgår av sakens dokumenter at påtalemyndigheten tar sikte på å holde A fengslet frem til han kan overføres til soning, «forutsatt at ankebehandling berammes innen rimelig tid». Forsvareren tok i støtteskriv til As anke til lagmannsretten opp en rekke forhold som ble anført å gjøre videre fengsling uforholdsmessig. Han pekte spesielt på at ankesaken «sannsynligvis ikke vil komme opp for retten før tidligst i oktober».
- (9) Etter blant annet å ha berørt en del av de forholdene forsvareren tok opp i støtteskrivet kom lagmannsretten til at det fortsatt er «sterk sannsynlighetsovervekt» for at A vil begå nye straffbare handlinger som vold og trusler mot den tidligere samboeren. Retten føyer imidlertid til at det er «indikasjoner på at gjentakelsesfaren kan komme i et annet lys» på grunn av tiltak A har gjort med sikte på å hindre ny kontakt med fornærmede. Blant annet på denne bakgrunn uttaler lagmannsretten at ved en eventuell forlengelse «bør spørsmålet om fengslingsurrogater belyses grundigere». Lagmannsrettens kjennelse inneholder ingen forholdsmessighetsvurdering knyttet opp mot fengsling frem til sannsynlig tidspunkt for ankeforhandling.
- (10) Det følger av fast praksis at dersom det ut fra begrunnelsen for fengslingen synes åpenbart at den vil bli begjært forlenget fram til hovedforhandlingen, må forholdsmessighetsvurderingen etter straffeprosessloven § 170 a foretas i dette tidsperspektivet, jf. HR-2018-1603-U avsnitt 14–15. En slik plikt til å vurdere forholdsmessigheten utover den aktuelle fengslingsperioden gjelder imidlertid «bare ... hvor det er sannsynlig at fengslingsgrunnlaget vil stå i samme stilling i hele perioden», jf. Rt-2002-197.
- (11) I HR-2019-225-U avsnitt 11 fremholdes at fengslingsvilkåret unndragelsesfare normalt ikke vil endre seg frem til hovedforhandlingen. Ved fengsling på dette grunnlaget «må forholdsmessighetsvurderingen derfor ta utgangspunkt i når det er sannsynlig at hovedforhandlingen vil bli berammet». I avsnitt 12 heter det at fengslingsvilkåret bevisforspillelsesfare «vil derimot ofte ikke stå i samme stilling frem til hovedforhandlingen».
- (12) Hvilket tidsperspektiv som skal anlegges ved forholdsmessighetsvurderingen avhenger altså av om det kan forventes endringer i fengslingsgrunnlaget under fengslingsperioden. For fengsling ved gjentakelsesfare illustreres dette av HR-2016-1760-U, hvor siktedes anke ble forkastet selv om lagmannsretten ikke hadde vurdert forholdsmessigheten i det videre tidsperspektivet.
- (13) I saken her er forholdet at lagmannsretten uttrykkelig uttaler at fengslingsgrunnlaget – gjentakelsesfaren – kan endre seg i løpet av den inneværende fengslingsperioden. Retten klargjør også at dette må belyses bedre dersom påtalemyndigheten ønsker å forlenge fengslingen ytterligere. I en slik situasjon er det etter utvalgets oppfatning ikke en saksbehandlingsfeil at forholdsmessigheten ikke er vurdert med tanke på fengsling helt frem til ankeforhandlingen.
- (14) Etter utvalgets syn er det klart at ingen av de øvrige forholdene forsvareren har tatt opp utgjør saksbehandlingsfeil som kan antas å ha innvirket på lagmannsrettens kjennelse.
- (15) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING

Anken forkastes.

Wilhelm Matheson
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)